204. Torstaina 11 päivänä helmikuuta 1999

kello 19.10

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Toinen käsittely

1) Hallituksen esitys laiksi nuorisorangaistuksen kokeilemisesta annetun lain 3 ja 10 §:n muuttamisesta 7830

Hallituksen esitys 188/1998 vp
Lakivaliokunnan mietintö 27/1998 vp
Lakialoite 111/1998 vp

2) Hallituksen esitys rikoslain täydentämiseksi arvopaperimarkkinarikoksia koskevilla säännöksillä ..... „

Hallituksen esitys 254/1998 vp
Lakivaliokunnan mietintö 28/1998 vp

3) Hallituksen esitys konsulipalvelulaiksi ja ulkoasiainhallinnosta annetun lain 6 ja 8 §:n kumoamisesta ..... „

Hallituksen esitys 283/1998 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 24/1998 vp

Ensimmäinen käsittely

4) Hallituksen esitys kokoontumislaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi 7831

Hallituksen esitys 145/1998 vp
Perustuslakivaliokunnan mietintö 13/1998 vp

5) Hallituksen esitys kulttuuriomaisuuden luvattoman tuonnin, viennin ja omistusoikeuden siirron kieltämiseksi ja ehkäisemiseksi tehdyn yleissopimuksen ja varastetuista tai laittomasti maasta viedyistä kulttuuriesineistä tehdyn Unidroit'n yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä 7833

Hallituksen esitys 185/1998 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 18/1998 vp

Lähetekeskustelu

6) Lakialoite laiksi tuloverolain 48 §:n muuttamisesta ..... „

Lakialoite 185/1998 vp (Kirsti Ala-Harja / kok ym.)

7) Lakialoite laiksi pysäköintivirhemaksusta annetun lain 7 §:n muuttamisesta ... 7834

Lakialoite 186/1998 vp (Säde Tahvanainen /sd ym.)

8) Lakialoite laiksi vuokra-asuntojen ammattimaisesta välityksestä 7835

Lakialoite 187/1998 vp (Säde Tahvanainen /sd ym.)

9) Lakialoite laiksi työntekijäin eläkelain 4 c §:n muuttamisesta 7839

Lakialoite 188/1998 vp (Mikko Kuoppa / va-r ym.)

10) Lakialoite laeiksi perusopetuslain 30 §:n ja lukiolain 9 §:n muuttamisesta 7845

Lakialoite 190/1998 vp (Jaakko Laakso / vas)

Mietintöjen pöydällepano

11) Hallituksen esitys laeiksi erikoissairaanhoitolain muuttamisesta ja Helsingin yliopistollisesta keskussairaalasta annetun lain kumoamisesta 7848

Hallituksen esitys 164/1998 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 41/1998 vp

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Nimenhuudon sijasta merkitään läsnä oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon.

Täysistunnon kuluessa ilmoittautuvat edustajat Myllyniemi, Savela ja Kurola.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Hallituksen esitys laiksi nuorisorangaistuksen kokeilemisesta annetun lain 3 ja 10 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 188/1998 vp
Lakivaliokunnan mietintö 27/1998 vp
Lakialoite 111/1998 vp

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 27. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen 3 ja 10 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Eduskunta yhtyy lakivaliokunnan ehdotukseen lakialoitteeseen sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Hallituksen esitys rikoslain täydentämiseksi arvopaperimarkkinarikoksia koskevilla säännöksillä

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 254/1998 vp
Lakivaliokunnan mietintö 28/1998 vp

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 28. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

ensimmäisen lakiehdotuksen 30 luvun 1 § ja luvun otsikko sekä 51 luvun 1—8 § ja luvun otsikko, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

toisen lakiehdotuksen 3 luvun 13 ja 14 § ja luvun otsikko, 4 luvun 3 § ja 4 §:n edellä oleva väliotsikko ja luvun otsikko, 5 luvun 1 § ja sen edellä oleva väliotsikko ja luvun otsikko, 8 luvun 2 ja 3 § ja 2 §:n edellä oleva väliotsikko ja luvun otsikko sekä 10 luvun 1 § ja sen edellä oleva väliotsikko ja luvun otsikko, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä

kolmannen lakiehdotuksen 3 luvun 12 § ja luvun otsikko sekä 5 luvun 3 ja 4 § ja luvun otsikko, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Hallituksen esitys konsulipalvelulaiksi ja ulkoasiainhallinnosta annetun lain 6 ja 8 §:n kumoamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 283/1998 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 24/1998 vp

Puhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 24. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdy-

tään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

ensimmäisen lakiehdotuksen 1—7 § ja 1 luvun otsikko, 8—10 § ja 2 luvun otsikko, 11—14 § ja 3 luvun otsikko, 15—18 § ja 4 luvun otsikko, 19—22 § ja 5 luvun otsikko, 23—25 § ja 6 luvun otsikko, 26 ja 27 § ja 7 luvun otsikko, 28—30 § ja 8 luvun otsikko, 31 ja 32 § ja 9 luvun otsikko, 33—35 § ja 10 luvun otsikko, 36—38 § ja 11 luvun otsikko sekä 39—46 § ja 12 luvun otsikko, johtolause ja nimike sekä

toisen lakiehdotuksen 1 ja 2 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Hallituksen esitys kokoontumislaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 145/1998 vp
Perustuslakivaliokunnan mietintö 13/1998 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 13.

Keskustelu:

Ed. A l a r a n t a : Arvoisa rouva puhemies! Valitan sitä, että perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja ei ole voinut tähän istuntoon osallistua esitelläkseen valiokunnan aivan lämpimän, uunituoreen mietinnön kokoontumislaista. Mutta eduskunnan työtahti on sellaista kuin se on, ja koska nyt on ensimmäinen käsittely, niin ajattelin itse lyhyesti tarkastella kokoontumislaista muutamaa sen yksityiskohtaa.

Aluksi viittaan lähetekeskustelussa käyttämääni puheenvuoroon, jossa erikoisesti toivoin, että eduskunta voisi kiinnittää huomiota hallituksen esityksen siihen kohtaan, jossa hallitus esitti poistettavaksi suurten juhlapyhien huvitilaisuusrajoitukset kokonaan. Perusteluthan olivat ne, että rajoitukset eivät vastaa enää nykyisiä käsityksiä. Oikeusministeri Järventaus oli esittelemässä hallituksen esitystä ja totesi, että yleensä poikkeusluvat myönnetään ja sen takia tällainen lupakäytäntö on turhaa byrokratiaa.

Omassa puheenvuorossani pyytelin hieman anteeksi vanhakantaisuuttani ja totesin, että monien mielestä varmaan edustan mennyttä maailmaa, kun toivoin, että tällaisia uudistuksia ei meillä toteutettaisi. Niinpä voin nyt todeta, että tuo vanhakantaiselta tuntuva toivomus on eduskunnassa yllättävästi saanut huomiota osakseen. Mahtoikohan se johtua siitä puheenvuoroni dramaattisesta päätöksestä, kun totesin lähetekeskustelussa, ettei taida olla muuta toivoa kuin virren säe "siunaa ja varjele meitä, Korkein kädellä"?

Hallintovaliokunta on kuitenkin lausunnossaan ja perustuslakivaliokunta mietinnössä tullut oikeastaan käytännössä kai yksimielisesti tälle kannalle, joka mietinnössä 12 §:ssä todetaan: "Yleisötilaisuutta ei saa järjestää pitkäperjantain, ensimmäisen pääsiäispäivän eikä ensimmäisen joulupäivän aattoillasta kello 18 alkaen kahdenkymmenenneljän tunnin aikana, ellei poliisi hakemuksesta myönnä tähän lupaa." Tästä perustuslakivaliokunnassa kyllä äänestettiin, mutta vastaehdotuskaan ei ollut hallituksen esityksen mukainen totaalikielto lupien poistamiseksi, vaan lähinnä oli kysymys aikarajoituksesta, voitaisiinko aikaisemmin noina mainittuina juhlapäivinä tällaisia tilaisuuksia sallia.

Lakitermistö on muuttunut. Enää ei puhuta huvitilaisuuksista, vaan valiokunnan mietintöön on lainattu hallituksen esityksen perusteluista: "Yleisötilaisuudella tarkoitetaan yleisölle avoimia huvitilaisuuksia, kilpailuja, näytöksiä ja muita näihin rinnastettavia tilaisuuksia." On varmasti tilaisuuksia, joitten järjestäminen noina mainittuina ajankohtina puoltaa paikkaansa, mutta sitten sellaisia, joita voidaan muuttuneen esityksen perusteella harkita, kun ne säädetään luvanvaraisiksi.

Toinen yksityiskohta, johon lähetekeskustelupuheenvuorossani huomiotani ja huoltani kiinnitin, oli lain soveltamisala 2 §:ssä. Hallituksen esityksessähän lähdettiin siitä ajatuksesta, että tämä laki ei koskisi julkisyhteisöjen järjestämiä virallisia tilaisuuksia eikä uskonnollisten yhdyskuntien perinteisiä, julkista uskonnonharjoitusta varten järjestämiä tilaisuuksia. Tämä lisäys, joka liittyy uskonnollisiin yhdyskuntiin, oli tavallaan uusi aluevaltaus siksi, että vanha, nyt voimassa oleva kokouslaki ei ole ollenkaan koskenut uskonnonharjoitusta ja uskonnollisia tilaisuuksia. Hallitus perusteli esitystään sillä, että pitäisi saattaa erilaiset tilaisuuksien järjestäjät tasa-arvoiseen asemaan keskenään ja sen takia ulottaa tätä rajoitusta hieman uskonnollisten tilaisuuksien-

kin puolelle, jotka eivät siis kokonaan jäisi uuden kokoontumislain soveltamisalan ulkopuolelle.

Tämähän on eräällä tavalla arkaluontoinen asia, kun se, taas kerran, liikkuu perusoikeuksien puolella, kun perusoikeuksissa säädetään meille kokoontumisvapaus ja mielenosoitusvapaus, uskonnonvapaus, omantunnonvapaus jne. Nyt, kun tällä alemmanasteisella lailla puututaan tähän perusoikeuksien arkaan kohtaan, se tietysti täytyy tehdä tarkasti.

Haluan aivan kiitoksena lausua hallintovaliokunnan ja perustuslakivaliokunnan jäsenille sen keskustelun, jota asiasta on käyty, ja myös lopputuloksen, johon keskustelu on johtanut, kun soveltamisalapykälä perustuslakivaliokunnan mietinnössä sivulla 6, 2 §, on saanut tällaisen lisäyksen: "Tätä lakia ei sovelleta julkisyhteisöjen järjestämiin virallisiin tilaisuuksiin eikä uskonnollisten yhdyskuntien tunnusomaiseen toimintaan kuuluviin tilaisuuksiin, jotka järjestetään julkista uskonnonharjoitusta varten yhdyskunnan omissa tai niitä vastaavissa tiloissa."

Miksi tämä lisäys on merkityksellinen? Molempien valiokuntien kuulemat eräät asiantuntijatahot ovat tähän kiinnittäneet huomiota ja toivoneet, että tätä uutta aluevaltausta, niin että kokoontumislaki rupeaa säätelemään uskonnonharjoitusta ja uskonnonvapautta, ei olisi tehty, vaan hyvin tarkasti mietittäisiin, miten soveltamisalapykälää käsitellään. Tämä huolihan johtui siitä, että hallituksen esityksessä on pykäliä, jotka näyttivät hieman hankalilta varsinkin uskonnollisten kesätapahtumien kannalta.

Haluan korostaa sitä, että pääsääntöisesti pykälät ja säädökset ovat tervetulleita ja hyviä, mutta niihin tietysti aina liittyy tietynlaisia vaaramomentteja. Hallituksen esityksen 10 §:ssä on muun muassa tällainen 2 momentti: "Jos yleisen kokouksen järjestäminen ilmoitetussa paikassa vaarantaa ihmisten turvallisuutta, aiheuttaa huomattavaa haittaa ympäristölle tai vahinkoa omaisuudelle, häiritsee kohtuuttomasti sivullisia tai liikennettä taikka valtiovierailuun tai julkisyhteisön järjestämään kansainväliseen kokoukseen kuuluvaa tai suojelun tarpeeltaan niihin rinnastettavaa tilaisuutta, poliisi voi yhteyshenkilön kanssa neuvoteltuaan osoittaa kokouksen siirrettäväksi toiseen, kokouksen tarkoituksen kannalta sopivaan paikkaan."

Eli tässä olisi nyt näitä mainitsemiani kesätapahtumia ajatellen annettu poliisille aivan kuin tårta på tårta, tällainen viranomaisvaltuus puuttua sellaisiin järjestelyihin, jotka ovat jo muiden viranomaisten kontrollissa.

Meillä on erittäin tarkka säädöstö ja erittäin tarkka käytäntö siitä, että kun tällaisia ulkoilmatilaisuuksia syystä tai toisesta järjestetään, täytyy olla suunnitelmat ja viranomaisten tarkistamat luvat kunnossa esimerkiksi ympäristötekijöitten, puhtaan veden, jätehuollon ja muun tällaisen kannalta. Mikäli tällainen uusi säädös olisi tullut koskemaan myös kaikkea tällaista poikkeuksellisissa väliaikaisissa olosuhteissa järjestettävää toimintaa, sellainen vaara ainakin olisi ollut — näin eri yhteyksissä on todettu ja koettu — että olisi tullut tietynlainen mahdollisuus ehkä vähän epänormaaleilla perusteilla puuttua tällaisiin tilaisuuksiin, jotka kuitenkin ovat meillä totuttuja ja perinteiseen uskonnonharjoitukseen liittyviä. Siinä mielessä tämä perustuslakivaliokunnan muuttama pykälä soveltamisalasta on mielestäni erittäin hyvä ja tervetullut ja tavallaan säilyttää meillä nykytilanteen eikä ota tässä uusia arveluttavia askelia.

Ed. P u h j o : Arvoisa puhemies! Kuten ed. Alaranta mainitsi, perustuslakivaliokunta tosiaan lisäsi kokoontumislakiin uuden momentin, jonka mukaan yleisötilaisuudet kielletään tietyksi ajaksi kolmena kirkollisena juhlapyhänä. Aika paljon vaikutti tähän lisäykseen myös se, että valiokunta halusi kunnioittaa kansan valtaenemmistön perinteisiä tuntoja.

Sitten myös analysoitiin suomalaista yhteiskuntaa tässä kohtaa siinä mielessä, että nykyään on hyvin paljon yksinäisiä ihmisiä, jotka haluavat kokoontua, ja tässä ei mitenkään rajoiteta heidän kokoontumistaan, koska poliisi voi aina antaa luvan tällaisille tilaisuuksille.

Varsinaisen sisällön tämä uusi momentti yleisötilaisuuden kieltämisestä saa siinä, että todellisuudessa tällä momentilla halutaan eräänlaiset hulinakokoukset estää tällaisina kirkollisina juhlapyhinä.

Ed. V ä i s t ö : Arvoisa puhemies! Ed. Alaranta käsitteli perustuslakivaliokunnan mietintöä. Totean, että valiokunta on edelleen parantanut hallituksen esityksen ja myös hallintovaliokunnan lausunnon mukaista muotoilua pykälien osalta. Kokoontumisvapaushan kuuluu perusoikeuksiin, ja on hyvin tärkeää, että se on todella oikeus. Ne seikat, jotka lain soveltamisalan osalta ed. Alaranta toi esiin, ne muutokset ja se korjaus, jonka perustuslakivaliokunta pykälään on tehnyt, ovat varmasti paikallaan.

Hallintovaliokunnassa keskusteltiin myös niiden perinteisten juhlapyhien säilyttämisestä il-

man huvitilaisuuksia, jotka meillä täälläkin ovat lainsäädännössä. Yksimielisesti katsoimme, että meidän on syytä kunnioittaa tätä perinnettä ja lainsäädännössä edelleenkin pitää vähintään nämä nyt esitykseen sisältyvät kolme juhlapyhää tarkoitettuna sellaiseen hiljentymiseen, joka Suomen kaltaisessa maassa pidetään perinteisesti tärkeänä ja joka katsotaan myös meidän henkisen ja hengellisen toiminnan kannalta välttämättömäksi. Ylipäätänsäkin on korostettava sitä, että kokoontumis- ja huvitilaisuustoiminnassa me herkästi ehkä ylitämme aina sopivaisuudenkin rajoja toisaalta, mutta sitten toisaalta ollaan hallitsemassa ja estämässä. Minusta nyt tämä lakiesitys perustuslakivaliokunnan esittämässä muodossa näyttää varsin hyvältä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Hallituksen esitys kulttuuriomaisuuden luvattoman tuonnin, viennin ja omistusoikeuden siirron kieltämiseksi ja ehkäisemiseksi tehdyn yleissopimuksen ja varastetuista tai laittomasti maasta viedyistä kulttuuriesineistä tehdyn Unidroit'n yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 185/1998 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 18/1998 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 18.

Keskustelu:

Ed. A l a - H a r j a : Arvoisa puhemies! Tämän lain tarkoituksena on yhtäältä estää kunkin valtion kulttuuriperinnöksi luokitellun kulttuuriomaisuuden luvatonta siirtämistä ulkomaille ja toisaalta valtioiden yhteistoimin parantaa, jäljittää ja palauttaa luvattomasti siirrettyä kulttuuriomaisuutta alkuperämaahan.

Tämä laki parantaa nyt niitä aukkoja, joita on todettu Suomen lainsäädännössä, kun hyväksyttiin Roomassa 95 tehty Unidroit'n yleissopimus. Lakiehdotus selkiyttääkin nyt kulttuuriomaisuuden turvaamiseen liittyviä säädöksiä ja määrittää kansainväliset menettelytavat. On toisaalta hyvä muistaa, että tämä ei koske eikä rajoita kulttuuriomaisuuden luvallista vaihtoa. Mahdollisuudet kulttuuriomaisuuden vaihtoon ovat merkityksellisiä erityisesti museoille ja keräilijöille, ja samalla ne edistävät kansojen kulttuurituntemusta. Kukin valtio itse päättää, mikä on arvokasta ja suojelemisen arvoista oman historian kannalta ja kulttuuritaustan huomioon ottaen.

Valiokunta pyysi perustuslakivaliokunnan lausunnon ja saikin sieltä selvän vastauksen, että tämä laki voidaan säätää tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä. Tämä hyväksyttiin valiokunnassa, siis sekä tämä sopimus että lakiehdotus, ja tämä turvaa myöskin suomalaista kulttuuriomaisuutta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ed. Myllyniemi merkitään läsnä olevaksi.

---

6) Lakialoite laiksi tuloverolain 48 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Lakialoite 185/1998 vp (Kirsti Ala-Harja /kok ym.)

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. A l a - H a r j a : Arvoisa rouva puhemies! Lamavuosina monet suomalaiset pienyrittäjät tekivät konkurssin, jonka seurauksista he kärsivät edelleen. Konkurssin syy ei useinkaan ollut yrityksen huono toiminta ja menestyminen, mutta monet pienyrittäjät toimivat muun muassa suurempien yritysten alihankkijoina, ja jos yritys joko myytiin tai suuryritys meni konkurssiin, menivät siinä mukana myöskin pienyrittäjät. Monella tapahtui konkurssi sen vuoksi, että yrityksen tuotteista suurin osa vietiin silloiseen Neuvostoliittoon, ja kun Neuvostoliiton kauppa äkillisesti loppui, loppui myös menekki, ja pienyrittäjät, jotka eivät olleet riittävästi huolehtineet Länsi-Euroopan markkinoista, ajautuivat konkurssiin. Tässä kaksi esimerkkiä.

Etenkin pienyrittäjien osalta on ollut hyvin tavallista, että yritysomaisuuden kiinnityksien lisäksi yrittäjä itse joutuu omavelkaisella ta-

kauksella takaamaan yrityksen liiketoimintaa varten ottamiaan lainoja. Vakuutena ovat niin omakotitalot kuin asunnot, maat ja metsäkiinteistöt. Jos yritys lopulta siis ajautuu konkurssiin, yrityksen omaisuuden realisoinnista saatavat tulot eivät usein riitä kaikkien konkurssivelkojen maksuun, ja osa velkarasitteesta jää näin ollen yrittäjän henkilökohtaisesti vastattavaksi. Näin oli asia varsinkin silloin, kun lama-aikana kiinteistöistä saatiin hyvin huono hinta eli alihinta.

Päävelkoja hyvin monissa konkurssitilanteissa on valtio ja lähinnä sen veroviranomainen. Tällä hetkellä konkurssipesän, jonka osakkaana myös valtio itse velkojana on, tulee maksaa valtiolle luovutusvoittoveroa esimerkiksi yrityksen kiinteistön ja muun omaisuuden pakkorealisoinnissa syntyneestä myyntitulosta. Lamavuosina, jolloin myyntihinnat olivat alhaiset, ei useinkaan luovutusvoittoveroa syntynyt, mutta nyt, kun tilanne on muuttunut ja kiinteistöjen hinnat ovat nousseet, syntyy myöskin luovutusvoittoveroa. Koska luovutusvoittoveron maksaminen vähentää konkurssivelkojien hyväksi tulevaa pesäomaisuutta, luovutusvoittoveron maksaminen jää käytännössä usein konkurssivelallisen henkilökohtaisesti vastattavaksi sen lisäksi, että hän on menettänyt sekä työnsä että omaisuutensa. Tuskin konkurssipesän omaisuutta realisoitaessa hintoja nostetaan niin korkeiksi, että velkasumman lisäksi ne kattaisivat myöskin tämän luovutusvoittoveron.

Mielestäni on perusteltua muuttaa tuloverolakiamme siten, että konkurssipesän saamat luovutusvoitot luetaan TVL 48 §:ssä lueteltuihin verovapaisiin luovutusvoittoihin. Tämä edesauttaa sitä, että yksittäiset henkilöt, jotka ovat uskaltaneet panostaa yritystoimintaan ja antaneet toimeentuloa ja työtä usealle ihmiselle itsensä ja oman perheensä lisäksi, eivät kärsisi lopun elämäänsä raskaasta ja ylitsepääsemättömästä velkataakasta, joka nujertaa kaiken tulevaisuuden uskon ja yrittämisen halun. Tämän perusteella ehdotankin, että eduskunta hyväksyisi seuraavan lakiehdotuksen muutoksen tuloverolain 48 §:ään, että lisättäisiin eduskunnan päätöksen mukaisesti 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain 1535/1992 48 §:ään uusi momentti kohtaan 4 seuraavasti: "Verovapaat luovutusvoitot: Omaisuuden luovutuksesta saatu voitto ei ole veronalaista tuloa, jos verovelvollinen luovuttaa 4) omaisuuttaan pakkohuutokaupassa konkurssipesän toimesta."

Toivon, että tämä vielä ehdittäisiin käsitellä.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Kun ajattelee asiaa ihan kylmän realistisesti antamatta tunteille mitään valtaa, niin myyntivoittojen luovutusvoitto on verotuksellista tuloa, tapahtui se missä olosuhteissa hyvänsä, koska se voitto tässä tapauksessa käytetään omistajan velkojen lyhennykseen. Näin se on, kun ajatellaan sitä. Siltä pohjalta ei ole mitään perusteita muuttaa. Minä ymmärrän ja olen ilman muuta tämän lain kannalla kohtuu- ja inhimillisyyssyistä. Tältä perustalta sitä voidaan puolustaa, ja tästähän on eduskunnassa ollut aina silloin tällöin keskustelua, että tällainen laki pitäisi tehdä. Mutta kun sitä ajattelee ihan perusperiaatteiltaan, niin voitto on aina voitto ja verotettavaa, mutta niin kuin sanottu, kohtuusyyt puoltavat tämän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

7) Lakialoite laiksi pysäköintivirhemaksusta annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Lakialoite 186/1998 vp (Säde Tahvanainen /sd ym.)

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin liikennevaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. T a h v a n a i n e n : Arvoisa puhemies! Kerron tässä lyhyesti aloitteeni sisällön ja tarkoituksen.

Tässä aloitteessa on kyse siitä, että tällä hetkellä on olemassa käytäntö, että vammaisille ja invalideille on varattu vapaita pysäköintipaikkoja invalidimerkillä varustettuina, joihin he voivat pysäköidä asioidessaan tietyissä virastoissa tai paikoissa autonsa. Nimenomaan tähän tarkoitukseen on haluttu pitää vapaita paikkoja aina avoinna.

Näin ei ole kuitenkaan aina käynyt, vaan tervejalkaiset autoilevat henkilöt pysäköivät jatkuvasti invalidipaikoille autoja ja saavat tietysti tästä pysäköintivirhemaksun, mutta tämä sanktio ei näytä purevan. Olen saanut palautetta aika paljon vammaisten lasten vanhemmilta ja invalideilta tämän asian osalta. He ovat esittäneet, että säädettäisiin kaksinkertainen pysäköintivirhe-

maksu näille tervejalkaisille invapaikalle pysäköiville henkilöille, joten olen tehnyt tästä lakialoitteen, ja tässä on yli sata nimeä. Toivoisin, että tästä asiasta otetaan ministeriössä vaarin. Lähetän tämän sinne, koska tiedän, että kun tässä vaiheessa lakialoitteen jätän, sitä ei nykyinen eduskunta ehdi missään tapauksessa enää käsittelemään.

Syynä, miksi olen jättänyt tämän aloitteen vasta tässä vaiheessa, on tietysti ajan puute ollut viime syksyn osalta, kun kiireisiä kansanedustajia ei aina tavoittanut silloin, kun olisi nimiä halunnut tähän kerätä, joten, arvoisa puhemies, toivon, että tämä asia etenee ja saamme tällaisen lisäsanktion niille, jotka eivät tottele lakia ja näin aiheuttavat myös invalideille ja muille vammaisille henkilöille turhaa vaivaa heidän elämässään.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Minäkin olen allekirjoittanut tämän aloitteen ja tunnen kyllä pahaa mieltä siitä, että aina joskus tulee pysäköityä sille kohtaa, missä näkyy tämä vähän erikoinen liikennemerkki. Olen monta kertaa nähnyt, että ne paikat ovat täynnään sellaisten autoja, jotka eivät varmasti ole invalideja. Siinä mielessä tämä asia on perusteltu.

Tietysti yksi mahdollisuus olisi sekin, että kaikki pysäköintipaikat olisivat käytettävissä tällaisella invaliditunnuksella, mutta tietysti silloin, jos on sellaisia paikkoja ja sellaisia katuosuuksia, joissa koskaan ei ole vapaata tilaa, niin silloin ei tietysti tämäkään auta. Erikoispaikka on tietysti yksi ratkaisu. Mutta enemmän pitäisi mahdollistaa erityisesti vaikeille invalideille pysäköintimahdollisuuksia erityisellä tunnuksella sellaisellekin paikalle, missä pysäköinti on merkillä kielletty, esimerkiksi jalkakäytävälle, kun ei siitä aiheudu mitään suurempaa vaaraa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään liikennevaliokuntaan.

8) Lakialoite laiksi vuokra-asuntojen ammattimaisesta välityksestä

Lähetekeskustelu
Lakialoite 187/1998 vp (Säde Tahvanainen /sd ym.)

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin ympäristövaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Tahvanainen: Arvoisa puhemies! Samat jälkipuheet kuin äskeisessä, että aloite tulee hieman myöhään, mutta toivon edelleen, että ministeriö tästä asiasta ottaa todella vaarin. Tässä aloitteessa on myös satakunta nimeä, ihan kunnioitettuja kansanedustajia, kollegoita, jotka ovat yhtyneet aloitteen sisältöön.

Lakialoitteeni koskee vuokra-asuntojen välitystoimintaa, joka on tällä hetkellä vapaata ja aika lailla säätelemätöntä toimintaa. Asetuksella asiasta on säädelty jollakin tavalla, mutta ei mielestäni riittävästi. Vuokra-asuntomarkkinoilla on todettu monia ongelmia ja kohtuuttomuuksia. Vuokralaisia on selvästi välillä myös huijattu olemattomilla asuntoilmoituksilla soittamaan maksullisiin palvelunumeroihin tai muulla tavalla.

Välityspalkkioita on myös peritty ilman, että asiakas asuntoa koskaan saa, ja lisäksi välityspalkkiot ovat nousseet niin huimiin hintoihin, että asukas tarvitsee tällä hetkellä 10 000—15 000 markkaa pahimmillaan saadakseen vuokra-asunnon ja päästäkseen sinne asumaan. Tämä tilanne on mielestäni kohtuuton.

Suurin osa vuokra-asuntojen välittäjistä toimii varmastikin asiallisesti ja hyvien liikeperiaatteiden mukaan, mutta aina mukaan mahtuu väärinkäytöksiin ja ylilyönteihin sortuvia. Asuntoa etsivä henkilö törmää lähes poikkeuksetta meille kaikille tuttuihin lehti-ilmoituksiin, joissa ilmoitetaan, että yksityisellä välittäjällä on vuokra-asuntoja tarjolla tietyn välitysmaksun tai maksullisen palvelunumeron kautta.

Vuokralaisella, jolla ei ole kattoa päänsä päällä, ei ole mahdollisuutta muihin vaihtoehtoihin kuin asunnon hankintaan välittäjän kautta. Usein käy näin. Lisäksi takeita välittäjän rehellisyydestä ja oikeudenmukaisesta toiminnasta ei vuokralaisella ole tällä hetkellä, koska vuokra-asunnon välittäjäksi voi tällä hetkellä ryhtyä lähes kuka tahansa, koska tämä ei ole luvanvaraista toimintaa.

Esitän tässä aloitteessani, että vuokra-asunnon välitystoimintaa aletaan säädellä kiinteistönvälitystoiminnan tapaisesti eli siten, että yksityiseltä vuokra-asunnonvälittäjältä vaadittaisiin ammatinharjoittamiseen asunnonvälittäjätutkinto tai joku vastaava koulutus ja tällä voitaisiin korjata tilannetta. Vuokra-asunnonvälittäjän tulisi myös tehdä asiakkaan kanssa toimeksiantosopimus välityksen kohteena olevasta asunnosta ja siihen liittyvistä kuluista ja vaatimuksista. Vä-

lityspalkkion kohtuullisuudesta säädettäisiin myös lailla. Tällä hetkellä sitä säädellään asetuksella.

Säätelyn ja ohjeistuksen tarve asuntomarkkinoilla on ilmeinen. Myös vuokratasoon tulisi saada järkeä. Sen me tiedämme, sillä vuokrat ovat suurissa keskuksissa ja etenkin Helsingissä niin korkealla, että perhe elää monesti halvemmalla omistusasunnossa kuin vuokralla.

Valtion tulee puuttua sekä asunnonvälitystoimintaan että vuokra-asumisen muihin ongelmiin. Sosiaalista asuntorahoitusta tulee edelleen jatkaa eli yhteiskunnan taholta tulee tarjota riittävästi kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja vastapainoksi vapaarahoitteisille tai vapailla markkinoilla oleville asunnoille.

Vuokra-asumista tai muutakaan asuntotuotantoa ei saa jättää yksinomaan markkinoiden varaan, sillä olemme nähneet, että markkinat eivät ainakaan hintatasoa ole alhaisena kyenneet pitämään. Muistan, kuinka vuosikymmenen alussa vapautettiin vuokramarkkinat ja katselin televisiosta asuntoministeri Rusasen vakuutteluja siitä, että markkinat tulevat huolehtimaan vuokra-asumisen kohtuuhintaisuudesta, mutta näin ei todellakaan ole käynyt, vaan kaiken aikaa ongelmat ovat kärjistyneet etenkin suurissa keskuksissa.

Valtiovallan taholta tulisi siksi harkita vuokrankorotuksiin ja keskivuokriin liittyviä ohjeistuksia. Ainakin tulisi antaa hyvin selkeät ohjeet kohtuuvuokrista ja vuokrankorotuksista. Koska nyt ei minkäänlaista yhtenäistä hinnoittelua ole, vuokralaisen asema on ollut välillä heikko vuokraa määriteltäessä, etenkin jos hän aivan yksinään lähtee asiaa hoitamaan. Monta kertaa on voinut myös käydä niin, että vuokralainen on joutunut vaihtamaan asuntoa, kun hintaa on nostettu niin paljon, ettei kestokyky enää ole riittänyt maksamaan sitä vuokraa.

Arvoisa puhemies! Asumiseen liittyvää toimintaa tulee tarkastella kokonaisuutena, ja valtion tulee huolehtia, että kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja ja erilaisia asumisvaihtoehtoja on tarjolla. Vuokra-asunnon välitystoimintaa koskevat epäkohdat tulee pikaisesti poistaa. Ministeriön tulisikin ottaa aloitteeni vakavasti käsiteltäväksi ja tuoda eduskunnalle vastaavan tyyppinen esitys vuokra-asuntojen välitystoiminnan ongelmien korjaamisesta.

Ministeri Kalliomäki on vastannut joihinkin kirjallisiin kysymyksiin. Myös itse olen tehnyt asian osalta jo vuonna 95 ensimmäisen kyselyn. Ilmeisimmin ministeriössä nyt ollaankin ryhdytty jo jollain tavalla toimenpiteisiin, joten toivon, että kun lähetän oheisen aloitteen ministeriöön tiedoksi, he ottavat asian vakavasti.

Ed. Savela merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Kuoppa: Arvoisa puhemies! Kova vuokra-asuntopula on johtanut asunnonvälityksen villiin länteen. Asunnon vuokraaja ja asunnon välittäjä ovat kuninkaita tällä hetkellä yhteiskunnassa. On hyvä, että asunnonvälitys tulisi lailla säädellyksi, koska on ilmennyt väärinkäytöksiä, joissa on käytetty hyväksi vuokra-asunnon hakijan hädänalaista asemaa. Riittävä kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen tarjonta olisi paras lääke asiaan, mutta valitettavasti hallituksen ja eduskunnan päätöksellä on vähennetty vuokra-asuntojen rakentamista ja valtion lainoittamaa asuntotuotantoa, mikä entisestään pahentaa vuokra-asuntopulaa.

Tampereella ja sen ympäristökunnissa on asuntojonossa 16 000 ruokakuntaa. On selvää, että kun nämä 16 000 ruokakuntaa joutuvat kilpailemaan niistä vähistä asunnoista, silloin avautuu juuri markkinat näille väärinkäytöksille. Jos epärehellisiä vuokra-asunnonvälittäjiä on, heille avautuu markkinat silloin. Mielestäni tätä pitäisi ehdottomasti säädellä lailla, kuten ed. Tahvanainen on esittänyt. Myöskin vuokra-asuntotuotantoa tulisi tuntuvasti lisätä.

Ed. Laakso: Rouva puhemies! Olen ed. Kuopan kanssa samaa mieltä siitä, että perussyy ed. Tahvanaisen esille nostamaan ongelmaan on kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen puute. Kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen puute taas johtuu siitä, että kahtena viime vuonna ja jo aikaisemmin on leikattu valtion lainoittamaa asuntotuotantoa. Kahdessa vuodessa muuten valtion lainoittamaa asuntotuotantoa on leikattu 2 700 miljoonalla markalla. Tänä vuonna viime vuodesta leikkaus oli 600 miljoonaa markkaa. Tämä tietenkin aikaansaa sen, että markkinoilla on syntynyt tilanne, jossa vuokra-asuntojen hakijoiden hädänalaista asemaa voidaan käyttää hyväksi ja käytetään hyväksi. Sen takia ed. Tahvanaisen aloite, jossa selvästikin on nähty vielä vaivaa, on tarpeellinen, jotta myöskin ammattimainen välitys saataisiin selvään ja konkreettiseen valvontaan.

Mielestäni aloite, vaikkakaan se ei nyt tule toteutumaan välittömästi, on sellainen, joka ol-

koon ohjeeksi seuraavalle hallitukselle. Haluan vielä kerran sanoa sen, että perusongelma on se, että valtion lainoittamaa asuntotuotantoa pitää lisätä. Muuten tätä ongelmaa ei voiteta.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Kun vuokrasäännöstely aikanaan purettiin, vastustin sitä. Minä niin kuin monet muutkin tiesivät varsin hyvin sen, että markkinataloudessa ne ajatukset ja vakuuttelut, joita silloin esimerkiksi ministeri Rusanen esitti, eivät tule pitämään.

Mutta syy siihen, miksi esimerkiksi Etelä-Suomessa ja Etelä-Suomen kaupungeissa vuokrat ovat nousseet huikeasti ja asuntopula lisääntynyt, on hallituksen politiikka, joka on ajanut maaseudulta ja Pohjois-Suomesta ihmiset etelän ruuhkakeskuksiin. Täällä on tullut valtava kysyntä asunnoista, valtava pula asunnoista. Kun pyytää, saa mitä haluaa, on selvä asia, että kapitalisti pyytää silloin rahaa omaisuutensa vuokraamisesta. Siinä on asian oleellinen osa. Tietenkin se, että aravatuotantoa on vähennetty tai sitä ei ole riittävästi lisätty, on yksi oheistekijä siinä asiassa. Mutta suurin vika on hallituksessa ja sen aluepolitiikassa, ihmisten ajamisessa etelän slummeihin, joissa ei ole asuntoja. Asuntojen vuokrat ovat huikeasti silloin nousseet, samoin kuin asuntojen hinnatkin tietysti.

Ed. T e n n i l ä : Rouva puhemies! Vuokra-asunto-ongelmassa, joka on nyt kärjistymässä koko ajan, on muutamia perustekijöitä. Kyllä se vuokrasäännöstelyn purku on siellä taustalla. Se oli sitä uusliberalismia, joka meille tuotiin. Väitettiin, että kun vuokrasäännöstely lopetetaan, markkinoille tulvahtaa niin paljon uusia vuokra-asuntoja, että hinnat muka laskevat, mutta näinhän ei ole käynyt.

Toisaalta ongelma on selvästi se, että vuokra-asuntoja ylipäätään rakennetaan liian vähän. Sitten on kyllä mentävä aluepolitiikkaan. Jos muutto Suomessa jatkuu tällä vauhdilla pohjoisesta ja idästä, jopa Kymenlaaksosta Helsingin seudulle ja muutamaan muuhun kasvukeskukseen, ei tässä pysy mikään asuntorakentaminen perässä. Tästä tulee sitten pää vetävän käteen siten, että vuokrat nousevat esimerkiksi Helsingissä niin korkeiksi, että keskustan alueella pienituloiset eivät pysty enää vuokralla asumaan. Tässä tulee täydellinen umpikuja.

Ongelmaa pitää monella tavoin ratkoa, vuokravälitysjärjestelmällä, mutta kyllä pitää nähdä kokonaistilannekin. Näin kovassa muuttoliikkeessä Suomi ei ole ilmeisesti ollut koskaan historiansa aikana. Jos tähän perussyyhyn ei puututa, tilanne karkaa vielä pahemmin käsistä ja loppujen lopuksi siinä häviävät kaikki pienituloiset ihmiset, asuivatpa he sitten pohjoisessa tai eteläs-sä.

Ed. T a h v a n a i n e n : Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemi syytti tässä hallitusta siitä, että vuokra-asuntopula on olemassa. Totta kai tällaisina aikoina, kun ensin on ollut suunnaton työttömyys ja sen jälkeen työllisyys alkaa kohentua, niihin keskuksiin, joissa työllisyys alkaa parantua, ihmiset haluavat muuttaa ja mennä. Sitä ei tietenkään millään politiikalla voida estää. Nyt sitten seuraavan hallituskauden aikana on ratkaistava se, että näillä alueilla, joilla kehitys ei ole lähtenyt yhtä lailla käyntiin kuin Etelä-Suomessa, on elämisen edellytyksiä ja että myöskin asuntoja voidaan sinne rakentaa. Vuokra-asunnon välitystoimintaan tulee tulevan hallituksen tietysti puuttua juuri esittämälläni tavalla. Sitä ei suinkaan tämä hallitus ole saanut aikaan, että vuokra-asunnoilla keinotellaan.

Ed. L a a k s o : Rouva puhemies! En ole aivan varma siitä, oliko ed. Tahvanaisen viimeksi esittämä lause todenmukainen, kun hän sanoi, että tämä hallitus ei ole saanut aikaan tilannetta, jossa vuokra-asunnoilla keinotellaan. On aivan totta, että tämä ongelma tietenkin periytyy kauempaa, mutta kyllä meidän mielestämme on nähtävä se, että kun vielä 97 valtio lainoitti yli 20 000 uuden asunnon rakentamisen, niin tänä vuonna uusia asuntoja rakennetaan näillä leikatuilla määrärahoilla enää runsaat 10 000. Totta kai tämä tilanne synnyttää yhä kärjistyvän asuntopulan ja yhä pitemmät asuntojonot. Kun samanaikaisesti ne toiveet, joita hallitus, ja tarkoitan tässä nyt ennen kaikkea valtiovarainministeri Niinistöä ja myös pääministeri Lipposta, asetti niin sanotun vapaan rahan asuntotuotannon kasvulle, eivät olekaan toteutuneet, niin tilanne on tietenkin se, että ongelmat kärjistyvät.

Mutta ed. Aittoniemi, kyllä minun täytyy sanoa, että kyllä edellinen hallitus ja edellisen hallituksen pääministerin väkisin ajama EU-ratkaisu vastoin keskustapuolueen jäsenistön ja kannattajakunnan tahtoa on tietenkin se perussyy, miksi maaseutu on autioitumassa, miksi ihmiset muuttavat asutuskeskuksiin. Joka päivä kuolee osa maataloudesta, huomattava määrä maanviljelijöitä joutuu jättämään toimeentulonsa.

Ed. R e h n : Arvoisa puhemies! Asuntopula todellakin on faktaa ennen kaikkea suurilla paikkakunnilla ja isoimmissa asutuskeskuksissa, joihin muuttoliike virtaa, ja jos työtä ei ole maaseudulla, niin muuttoliike on väistämätön tosiasia. Tietenkin siellä on vielä tämmöinenkin asia kuin arvot, jotka ovat vähän muuttuneet aikojen saatossa. Tänä päivänä nuoret haluavat itsenäistyä ja muuttaa kotoa, vaikka olisi riittävän suuri koti paikkakunnalla. Avioerot ovat lisääntyneet, ja yhteishuoltajuus esimerkiksi vaatii kaksi isoa asuntoa aikaisemman yhden ison asunnon tilalle.

Omistusasuntoja niin kuin vuokra-asuntojakin pitää rakentaa molempia, mutta vasta äskettäin valmistuneen tutkimuksen mukaan on havaittu, että todella omistusasunto on suomalaisen haave edelleenkin, niin että ei pidä väheksyä sitä asumismuotoa. Mutta tähän ed. Tahvanaisen aloitteeseen, se todellakin on niin monisyinen asia, että tutkittakoon perusteellisesti, mitä muuta kenties asialle voitaisiin tehdä.

Ed. K u o s m a n e n : Arvoisa rouva puhemies! Tällä vuosikymmenellä tapahtui asuntojen hintojen roima alennus eli deflaatio vanhoissa asunnoissa, eli uusien asuntojen rakentaminen on niin kallista, että yrittäjät ovat valinneet muun tien kuin sijoittaa sijoitusasuntoihin. Jos esimerkiksi mennään pörssiin, niin jos nekin rahat, jotka sijoitetaan asuntorakentamiseen, pistetään vaikka Nokian osakkeisiin, niin sijoituksen arvo on noussut 500 prosenttia verrattuna asuntorakennussijoittamiseen.

Siinä mielessä olen sitä mieltä, että yrittäjät eivät riistä vuokratuotannossa vuokralaisia, koska kustannuspaine on tänä päivänä kova. Otan vaikka Kymenlaaksosta esimerkin: vanhojen asuntojen hinnat liikkuvat 3 000—3 500 markassa, ja uuden asunnon rakentaminen maksaa noin 8 000 markkaa neliö. Jokainen hyvin tietää, että yritystoiminnan pitää olla liiketaloudellisesti kannattavaa, ja siinä mielessä yrittäjiä ei kiinnosta tällä hetkellä vuokra-asuntojen rakentaminen omaan piikkiin.

Se, että ihmiset muuttavat kasvukeskuksiin ja kylät autioituvat, johtuu siitä, että siellä kylillä ei ole elämisen mahdollisuuksia nuorille. Jokainen haluaa oman pesän rakentaa, ja sitä varten hän tulee työn perässä tänne kasvukeskuksiin. Vaikka alkuun on ongelmia eikä asuntoa löydy, kuitenkin kun työpaikka löytyy, niin sitä kautta kyllä sitten asuntokin järjestyy.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Törnqvist.

Ed. T a h v a n a i n e n : Arvoisa puhemies! Edellä edustajat Rehn ja Kuosmanen viittasivat nuoriin ihmisiin, jotka muuttavat kotoaan. Viimeisimpien selvitysten mukaan, joita olen tutkinut, nuoret eivät muuta sen aiemmin kotoaan kuin aikaisemminkaan, eli keskimääräinen kotoamuuttoikä on 21 vuotta. Mutta sen sijaan varmasti eletään enemmän yksin, eli meitä sinkkuja on yhä enemmän tässä yhteiskunnassa, koska perhe ei enää ole pelkästään se yksikkö, jota arvostetaan tai joka on se ainut periaate.

Lisäksi vuokra-asumisasioista haluaisin sen tuoda esille, että nimenomaan pätkätyöläisten kannalta vuokra-asumista pitäisi lähteä lisäämään ja suosimaan. Tällä hetkellä 70 prosenttia asumiskannasta on omistusasumista, ja kun pätkätyöläisyys ja lyhyet työsuhteet lisääntyvät, niin tämä yhtälö ei oikein toimi etenkään nuorten ihmisten kohdalla, jotka eivät saa, kun ei ole vakuuksia, asuntolainaa, eivätkä sitä kautta pysty tietenkään aina hankkimaan omistusasuntoa. Mielestäni se on työvoiman joustotekijä, jos meillä on riittävästi nimenomaan kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja, niin että ihmiset voivat muuttaa paikkakunnalta toiselle työn perässä tai käydä vähän kauempaakin tietysti töissä mutta että toimeentulon edellytykset olisivat paremmat myös kohtuuhintaisessa vuokra-asumisessa.

Ed. T e n n i l ä : Rouva puhemies! Ed. Kuosmanen valitteli, että asuntorakentaminen ei ole ollut hyvä bisnes ja sen takia asuntoja ei ole tarpeeksi rakennettu. Tämä puheenvuorokin vahvistaa sen, että asuminen kuuluukin niihin asioihin, joita ei saa jättää markkinoiden varaan, ei ainakaan pelkästään markkinoiden varaan. Meillä on semmoisia asioita, joista on kannettava huolta ja vastuuta, olivatpa ne lyhyellä tähtäimellä kannattavia tai eivät. Niihin kuuluvat sellaiset asiat kuin koulutus ja terveydenhoito, ja niihin kuuluu myös asunnon turvaaminen ihmisille. Jos se jää täysin markkinoiden varaan, voi olla tilanne, että kaikki ihmiset eivät todella saa kunnollista asuntoa koskaan. Siinä on valtiolla vastuunsa, ja tätähän sitä on väännetty viimeiset vuodet. Valtion asuntotuotanto on ajettu alas ja on tehty ikään kuin tilaa yksityiselle bisnekselle, mutta sepä ei olekaan sitten todella ollut kannattavaa. Sitten ollaan tilanteessa,

jossa Helsingin seudulla tiettävästi jopa 100 000 ihmisellä alkaa olla asunto-ongelmia noin laajemmin nähtynä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

9) Lakialoite laiksi työntekijäin eläkelain 4 c §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Lakialoite 188/1998 vp (Mikko Kuoppa /va-r ym.)

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Kuoppa: Arvoisa puhemies! Laman ja suurtyöttömyyden seurauksena Suomessa on suuri joukko yli 55-vuotiaita ja sitä vanhempia työttömiä, joiden mahdollisuudet päästä takaisin työelämään ovat hyvin heikot tai lähes olemattomat. Heillä ei ole todellisia mahdollisuuksia päästä uudelleen työhön, ja sen johdosta eläkejärjestelmien kehittäminen on välttämätöntä. Kehittämisen sijasta eläkejärjestelmiä on heikennetty viime vuosina. Lisäksi keskusta on esittänyt heikennyksiä työntekijöiden työehtoihin. Työreformi palauttaisi täyden isäntävallan työpaikoille. Siksi se on torjuttava. Mielestäni työelämää pitää kehittää työntekijöitten ehdoilla ja ottamalla huomioon ne todelliset vaihtoehdot, joita työntekijöillä on.

Työttömyyseläke tarjoaa yhden ulospääsyn osalle työttömistä. Työttömyyseläkkeen ehtoja on kuitenkin heikennetty, ja nythän työttömyyseläkettä uhkaavat melkoiset vaarat. Kansliapäällikkö Sorsa on muun muassa vaatinut työttömyyseläkejärjestelmän romuttamista. Siitähän on lähdettävä, koska hän esittää työttömyyseläkeputken tukkimista. Mielestäni on välttämätöntä, että työttömyyseläke säilyy. On edesvastuutonta niitä ihmisiä kohtaan, jotka ovat ikääntyneitä, kauan työelämässä olleita, jos he joutuvat työttömiksi ja jos työttömyyseläkeputki tukitaan. Silloin heillä ei ole paikkaa tässä yhteiskunnassa.

Erityisesti oikeiston taholla on päivitelty sitä, että työttömyyseläke on niin houkutteleva ja tämä työttömyyseläkeputkessa olo on niin houkuttelevaa ja että se sen tähden pitäisi tukkia. On muistettava, että keskimäärin työttömyyseläkeputkessa olevalla bruttotulo on 4 500 markkaa kuukaudessa miinus verot. Eli tämä toimeentulo tässä työttömyyseläkeputkessa on varsin heikko. Se on varsin vähäistä. Näin ollen ei sinne kukaan pyri, mutta sinne joutuu, kun työnantaja antaa lopputilin. Ei siinä ole mitään vaihtoehtoa, ja tämä on tosiasia.

Erityisesti nyt, kun StoraEnso ilmoittaa edelleenkin miljardivoitoistaan ja samalla kumminkin ilmoitetaan, että 2 000 työntekijää irtisanotaan, ei tällaista kehitystä voi pitää oikean suuntaisena. Onko se edes irtisanomislain ja irtisanomissopimuksen mukaista? Ei voida puhua ainakaan siitä, että se olisi taloudellisista tai tuotannollisista syistä johtuvaa. StoraEnso pyrkii vain nostamaan osinkojen kursseja sillä, että sanoo työntekijöitänsä irti.

Olen ollut isossa tehtaassa pääluottamusmiehenä. Työnantaja työpaikalla esitti monia heikennyksiä silloin, kun olin siellä. Samalla tavalla se on esittänyt nytkin niitä heikennyksiä. Työreformi toisi työpaikoille isäntävallan täysin takaisin. Siksi se on ehdottomasti torjuttava. Samalla tavalla on torjuttava työttömyyseläkkeen romutus. Sitä ei voi hyväksyä. Ainut mahdollisuus pitkään työelämässä olleille työttömiksi joutuneille ihmisille on se, että he säilyttäisivät työttömyyseläkeoikeuden ja että he pääsisivät työttömyyseläkkeelle 55-vuotiaina. Eduskunnassa tehtiin täysin virheellinen toimi, kun työttömyyseläkkeen ikäraja nostettiin 60 vuoteen. Se tulisi palauttaa 55 vuoteen ja sitä kautta näille pitkään työelämässä olleille ihmisille turvata turvallinen ja kohtuullinen vanhuus. Kaikki tietävät sen, että työttömyys siinä iässä ei enää anna mahdollisuuksia ainakaan yksityisellä sektorilla työllistyä.

Näin ollen tämä lakialoite, joka on tehty, lähtee siitä, että 55-vuotiaana henkilö pääsisi työttömyyseläkkeelle ja samalla hän säilyttäisi myöskin tulevan ajan oikeutensa. Nythän on niin, että henkilöllä, joka on pudonnut työmarkkinatuelle, ei ole enää tulevan ajan oikeutta. Hän ei pääse työttömyyseläkkeelle, ja pahimmassa tapauksessa hän saattaa joutua jopa 15 vuotta odottamaan vanhuuseläkettä, eikä sellaista voi pitää millään tavalla kohtuullisena ratkaisuna niille ihmisille, jotka ovat rakentaneet tämän yhteiskunnan ja myöskin luoneet pohjan tämän yhteiskunnan hyvinvoinnille.

Minua ihmetyttää suuresti se, että porvaripuolueet ovat lähteneet työreformeja kannattamaan. Työreformi, kuten jo aikaisemmin totesin, palauttaa isäntävallan täydellisesti työpaikoille, ja siksi se on ay-liikkeen ja vasemmiston voimin ehdottomasti torjuttava. Toivottavasti myöskin voidaan torjua ne uhat, jotka työttömyyseläkejärjestelmää kohtaan nyt on esitetty. Kuten jo mainitsin aluksi, kansliapäällikkö Sorsa on tässä ollut aktiivinen ja myöskin työvoimaministeriö joitakin kertoja on vilauttanut, että työttömyyseläkejärjestelmä tulisi lopettaa. Mielestäni näin ei pidä tehdä, vaan työttömyyseläkejärjestelmä on pidettävä voimassa ja työttömyyseläkkeen ikäraja palautettava 55 vuoteen, jotta ikääntyneet työttömät pääsisivät eläkkeelle ja niillä työntekijöillä, jotka ovat kauan työskennelleet ja olleet pitkään työelämässä, olisi mahdollisuus päästä 55-vuotiaana eläkkeelle niin halutessaan.

Ed. Kurola merkitään läsnä olevaksi.

Ed. L a a k s o : Rouva puhemies! Viime viikkoina on tihkunut tietoja valtiovarainministeriössä laadituista uusista leikkaus- ja säästösuunnitelmista, jotka on tarkoitus toteuttaa, mikäli poliittiset voimasuhteet sen sallivat seuraavien eduskuntavaalien jälkeen uuden hallituksen toimesta. Yksi keskeisimmistä leikkauskohteista on niin sanottu työttömyyseläkeputki.

Tiedot, joita on tullut myös parhaillaan istuvasta niin sanotusta Kari Puron toimikunnasta, kertovat, että suunnitteilla on työmarkkinajärjestöjen välisissä neuvotteluissa joko työttömyyseläkejärjestelmän romuttaminen kokonaan tai työttömyyseläkejärjestelmän olennainen rukkaaminen tavalla, joka vähentäisi sen piiriin pääsevien määrää.

Nämä tiedot eivät ole kovin lohduttavia, sillä me tiedämme, että yksi keskeisistä ongelmista ennen kaikkea pitkäaikaistyöttömien osalta on se, että hyvin harva heistä täyttää ne ehdot, jotka nykyisin mahdollistavat työttömyyseläkkeelle pääsyn. Itse asiassa työttömyyseläkejärjestelmää on jo heikennetty useita kertoja, ja sen takia uutta heikentämistä ei enää pitäisi tehdä. Muussa tapauksessa pitkäaikaistyöttömien ongelma kärjistyy entisestään Suomessa.

Tästä syystä ed. Kuopan tekemä lakiehdotus on paikallaan ikään kuin vastapainoksi siihen keskusteluun, jota nyt käydään työttömyyseläkejärjestelmän heikentämisestä.

Ed. P u h j o : Arvoisa puhemies! Ed. Kuopan lakialoite työttömyyseläkeikärajan alentamisesta 60 vuodesta 55 vuoteen tarjoaa oivallisen mahdollisuuden kymmenilletuhansille ikääntyville työttömille parempaan ja turvatumpaan elämään sekä ennen kaikkea pitkän työuran jälkeiseen arvokkaaseen vanhuuteen.

Nythän suuri joukko ikääntyvistä ja maamme hyvinvoinnin perustaa rakentaneista työntekijöistä joutuu useimmiten vastoin omaa tahtoaan täysin epäoikeudenmukaisen kohtelun seurauksena tulemaan toimeen hyvinkin heikon sosiaaliturvan varassa. Heikon sosiaaliturvan varaan he joutuvat, koska käytännön mahdollisuudet työllistyä ovat ajan hengen mukaisesti huonot ja koska niin lukuisissa tapauksissa varhaiseläke- ja työttömyyseläkehakemukset hylätään, mistä puolestaan on usein seurauksena väliinputoaminen erilaisista sosiaaliturvajärjestelmistä.

Meidän kaikkien kansanedustajien tiedossa on, tai ainakin tiedossa pitäisi olla, että nyt kyseessä olevat yli 55-vuotiaat pitkäaikaistyöttömät joutuvat kitkuttelemaan vuosikausia varsin niukalla toimeentulolla monesti ongelmallistenkin työttömyyspäivärahojensa kanssa. Kukaan ei voi väittää, että pitkän työuran jälkeen 4 500 markan keskimääräistä bruttotuloa vastaava "ansaittu" ansiopäiväraha olisi oikeudenmukainen, saati että sillä vietettäisiin luksuselämää, kuten monissa porvarispiireissä ja porvaripuolueiden taholta on annettu ymmärtää.

Kun nykyisinkin tapahtuu monista eri syistä paljon putoamisia niin sanotusta eläkeputkesta, on vaikea ymmärtää viimeaikaisia vaatimuksia eläkeputkeen kajoamisesta. Kun nyt monet joutuvat pudotessaan eläkeputkesta työmarkkinatuelle ja sitäkin huonommalle sosiaaliturvalle, niin on täysin käsittämätöntä, että vaaditaan vielä huonompaa asemaa ikääntyville työttömille.

Arvoisa puhemies! Kun terveydenhuollon edustajana, lääkärinä, ajattelen nyt esillä olevien ikääntyvien työttömien asemaa heidän oman henkilökohtaisen elämäntilanteensa kannalta, niin ei käy kuin suru puseroon. On selvästi nähtävissä, että heidän asemansa on nöyryytetyn ihmisen asema. Pitkä työura on takana, ja samalla he ovat luoneet konkreettisesti nykyisen yhteiskunnan perustaa hyvinvoinnille, mutta palkinnoksi he ovat saaneet täysin epäoikeudenmukaisen kohtelun vailla mitään arvonantoa aikaansaannoksistaan nyky-yhteiskunnan luomisessa.

Sen lisäksi, että heitä ollaan syrjäyttämässä tästä yhteiskunnasta, on nähtävä, että heidän terveydentilansa ei ole enää paras mahdollinen.

Ikääntyessä vaivat lisääntyvät, mutta kun tähän lisätään vielä se tunnettu tosiasia, että pienituloiset sairastavat muita enemmän, päästäänkin jo yhteiskunnan kehittämisen perusongelmiin. Haluammeko me lisätä kansalaistemme ongelmia vai haluammeko niitä helpottaa? Lääketieteellisesti on selvää, että jos emme paranna ikääntyvien työttömien perusturvaa, me saamme jatkossa vain lisääntyviä kustannuksia. Olisi kuitenkin oikein, että alkaisimme parantaa työttömien perusturvaa emmekä laskea sitä, kuten nyt ajan henki on vaatimassa.

Pienituloisten sairastuvuuden ydin on myös siinä, että he eivät aina hakeudu hoitoon ajoissa eivätkä he siten pääse esimerkiksi normaalien terveyspalveluiden hoitoputkeen tavanomaisella tavalla. Täten esimerkiksi pääsy toimenpiteisiin viivästyy. Näitä haittoja lisää vielä se, että nykyisellä valtion taloudellisella säätelyllä näyttää todennäköiseltä, että kaikkien kansalaisten hoitoon ja leikkauksiin pääsy alkaa ylipäätään pitkittyä lisääntyneen jonotuksen takia.

Arvoisa puhemies! On siis kaikkien etu, että valtio hoitaa velvoitteensa kansalaisiaan kohtaan niin, että kaikki kansalaiset pääsisivät asianmukaisesti ja nopeasti hoitoon ja toimenpiteisiin. Siksi on esimerkiksi nyt käsiteltävinä olevien yli 55-vuotiaidenkin työttömien etujen mukaista se, kun sanon, että lääkärinä poistaisin potilasjonot ja parantaisin perusturvaa. Eläkkeen saaminen olisi eläkeputkessa oleville kymmenilletuhansille työttömille huomattava parannus heidän perusturvaansa nykyisillä pienillä ansiopäivärahoilla kitkuttelun sijaan. Olen varma, että tämän lakiesityksen kaltainen ratkaisu toisi suurelle joukolle ihmisiä huomattavan parannuksen elämisen tasoon, ja olen myös varma, että heidän sairastuvuutensa tulisi vähenemään, mikä tuottaisi yhteiskunnalle suoranaista säästöäkin.

Kuusi vuotta jatkuneen talouskasvun ansiosta meille edustajille olisi tärkeää pohtia uudestaan arvoja, jatkammeko me täällä eduskunnassa vain taloudenhoitoa vai olisiko jo aika nostaa itse ihmistä ongelmineen työmme keskipisteeksi. Kun meitä edustajina on täällä monen eri yhteiskuntasektorin asiantuntijoita, niin luulisi olevan melko helppoakin alkaa tarttua konkreettisiin parannusesityksiin kansamme kahtiajakautumisen ehkäisemiseksi nyt esillä olevan lakiesityksen tapaan.

Terveydenhuollon edustajien päähuolenaiheena on tietenkin kansalaisten kaikinpuolinen hyvinvointi. Oleellisinta olisi huolehtia, että kansalaisilla olisi kohtuullinen perusturva ja että hoitoonpääsyn esteet pyrittäisiin poistamaan. Itse lääkärinä poistaisin potilasjonot ja parantaisin perusturvaa. Se on vähintä, mistä voidaan alkaa.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Ed. Kuoppa totesi, että työelämää on kehitettävä työntekijäin ehdoilla. Ehkä se oli liian voimakkaasti sanottu sikäli, että on olemassa työnantaja ja työntekijä ja kummankin näkökannat on tietenkin otettava huomioon ja asioista on tietysti kehityksen suhteenkin pyrittävä neuvottelemaan keskinäisesti, jotta tuollaista kestävää kehitystä saadaan.

Täällä on puhuttu työreformista, ja ed. Kuoppa totesi, että se johtaa isäntävaltaan. Saattaa näin olla. Siihen on vaara aina olemassa. Mutta on selvää, ettei työreformia ole tehty siinä tarkoituksessa, vaan hyvässä tarkoituksessa. Minä en työreformia kannata. Se on suurelta osalta nippu vanhoja fraaseja, aika paljon hyviäkin asioita monessa suhteessa, mutta ei kuitenkaan sillä tavalla, että se tämän yhteiskunnan asioita muuttaisi. Tämän olen sanonut aikaisemminkin. Mutta se ajatus, että siinä ajettaisiin jonkun porvarin asiaa ja yritettäisiin sillä työntekijää latistaa, ei kyllä pidä paikkaansa. Sitä tahallisuutta minä en kyllä usko olevan.

Mitä tulee tähän itse aloitteen sisältöön, niin tämä 55 vuotta on varmasti sellainen luku, joka yölläkin herätessä tulee hyvin mieleen. Minäkin olen, niin kuin eduskunnan pöytäkirjoista näkee, jo vuodet ja vuodet esittänyt epätoivoisesti sitä, että 55-vuotiaiden pitäisi päästä eläkkeelle, koska heidän osaltaan työllistyminen on aniharvassa tapauksessa mahdollista. Näin ollen se, että he ovat työttömyyskortistossa vaikkakin eläkeputkessakin, on täysin itsensä pettämistä myös yhteiskunnan taholta, ja siinä mielessä tämä aloite on taas yksi niitä, joita voi kannattaa. Näitähän on lukemattomia saman tyyppisiä ehdotuksia, ja tätä kannatan, niin kuin kaikkia muitakin niitä, jotka ovat tämän lipun alla syntyneet.

Ed. K u o p p a : Arvoisa puhemies! On tietenkin mukava kuulla, että ed. Aittoniemi on siinä mielessä samaa mieltä, että hän ei kannata työreformia. Mutta kyllä minä olen sitä mieltä ehdottomasti, että työreformi lisää, jos se toteutuu, isäntävaltaa kiistatta työpaikoilla, ja sitä en voi kannattaa. Olen sitä mieltä myös, että työelämää pitäisi nykyisin kehittää myös työntekijöitten ehdoilla. Sitä on tehty ja toteutettu markkinavoimien ehdoilla, ja se on johtanut ihmisten sairas-

tuvuuteen ja ennenaikaiseen eläköitymiseen aivan selvästi. Eihän siitä ole mitään epäilystäkään. Ihmiset eivät jaksa. Heidät on ajettu liian ahtaalle. Silloin pitää työelämää kehittää työntekijöitten ehdoilla ja lähteä siitä näkökulmasta liikkeelle. Nyt ovat markkinavoimat saaneet määrätä ne ehdot, millä työelämää on kehitetty.

Tämä aloite tietenkään näin loppukaudella ei enää ehdi käsittelyyn valiokunnassa, mutta tämä aloite on odottamassa ja tämä ongelma odottaa sitä tulevaa eduskuntaa, se ei poistu mihinkään. Ne 55-vuotiaat, osittain rampautuneet ihmiset odottavat eläkkeellepääsyä, ja myös ne ihmiset, jotka ovat pudonneet työmarkkinatuelle, odottavat, että he eivät joudu pahimmassa tapauksessa jopa 15:ttä vuotta olemaan työmarkkinatuella ja toimeentulotuella, vaan he pääsevät ihmisarvoiseen elämään ja pääsevät eläkkeelle, mitä myös tässä lakialoitteessa esitän.

Nythän on niin, että ansiosidonnaiselta työttömyysturvalta voi päästä työttömyyseläkkeelle, mutta jos on pudonnut toimeentulotuelle, niin silloin ei pääsekään enää työttömyyseläkkeelle, jos työttömyys pitkittyy, ja näin ollen tässä on kyllä tehtävä pikaisesti joitakin parannuksia.

Ed. L a a k s o : Rouva puhemies! Työmarkkinajärjestöillä on itse asiassa tavaton vastuu siitä, mitä työttömyyseläkkeelle tulee tulevaisuudessa tapahtumaan. Itse asiassa muutama vuosi sitten, kun päätettiin leikata kansaneläkkeen pohjaosaa ja myös päätettiin ottaa käyttöön niin sanottu taitettu eläkeindeksi, silloinhan työmarkkinajärjestöt neuvottelivat keskenään näistä uusista heikennyksistä ja eduskunta jäi ikään kuin lapsipuolen asemaan. Eduskunnalla oli ainoastaan mahdollisuus joko hylätä tai hyväksyä nämä työmarkkinajärjestöjen keskenään sopimat esitykset.

Kun me nyt olemme vaalikauden lopulla, niin täytyy sanoa, että työmarkkinajärjestöjen sopimus syntyi tavalla, joka ei kestänyt päivänvaloa siksi, että tämä sopimus tehtiin kabineteissa. Siksi myös tämä tulos on herättänyt tavattomasti arvostelua. Aivan samalla tavalla, rouva puhemies, tällä hetkellä istuu työmarkkinajärjestöjen muodostama neuvottelukunta, jossa pohditaan uusia heikennyksiä eläkejärjestelmään.

Yhdessä tällaisessa heikennyksessä, joka saattaa olla tulossa, mikäli poliittiset voimasuhteet sen sallivat, on kyse juuri työttömyyseläkejärjestelmän heikentämisestä. Työttömyyseläkkeelle ei ole tälläkään hetkellä niin kovin helppo päästä, vaikka tällaisen kuvan voi julkisesta keskustelusta saada. Mutta suunnitelmissa on sekä valtiovarainministeriössä että työmarkkinajärjestöjen keskinäisissä neuvotteluissa joko työttömyyseläkejärjestelmän romuttaminen kokonaan tai sellaisten olennaisten heikennysten tekeminen, jotka vaikeuttaisivat työttömyyseläkkeelle pääsyä.

Yli sata kansanedustajaa on tässäkin eduskunnassa tehnyt aloitteen, jonka mukaan pitkään työelämässä olleet voisivat päästä ennenaikaiselle sukupolvenvaihdoseläkkeelle täytettyään 55 vuotta. Tämä sukupolvenvaihdoseläke, josta viime eduskunnan aikana keskusteltiin koko lailla paljon, mahdollistaisi sen, että nuori työtön voisi päästä samalle työpaikalle, ei samaan työtehtävään, mutta kuitenkin päästä ehkäpä ensimmäistä kertaa elämässään työhön. Tämä olisi yksi sellainen järjestelmä, joka omalta osaltaan helpottaisi pitkäaikaistyöttömien nykyistä tilannetta.

Ongelma, rouva puhemies, on se, että kun varoitin muutama vuosi sitten tältä samalta puhujakorokkeelta niistä neuvotteluista, joita ihmisten selän takana käytiin kabineteissa eläkejärjestelmän heikentämiseksi, silloin minua syytettiin pessimismistä. Luin nämä pöytäkirjat muutama päivä sitten lävitse. Silloin sanottiin, että kannattaa odottaa näiden neuvotteluiden lopputulosta eikä kannata suhtautua pessimistisesti. Itse asiassa tulos, joka syntyi näissä neuvotteluissa, oli paljon huonompi kuin me vielä kuvittelimme silloin. Pelkään, että tällä kerralla on käymässä aivan samalla tavalla.

Vasemmistolta vaaditaan nyt linjan kirkastamista. Vasemmistolta vaaditaan uutta otetta. Vasemmistolta vaaditaan selkeyttä tavallisten ihmisten etujen puolustamisessa. Vasemmiston on unohdettava kabinettipolitiikka ja kerrottava avoimesti vaalien edellä tavoitteistaan ja pidettävä myös vaalien jälkeen näistä tavoitteista kiinni. Muussa tapauksessa sekä sosialidemokraattinen puolue, rouva puhemies, että oma puolueeni vasemmistoliitto tulevat kokemaan huomattavan tappion jo tulevissa eduskuntavaaleissa. Ihmisillä täytyy olla varmuus, että siitä, mitä ennen vaaleja luvataan, myös vaalien jälkeen pidetään kiinni.

Ed. T e n n i l ä : Rouva puhemies! Vedin vasemmistoliiton eduskuntaryhmän työllisyysprojektia edellisellä vaalikaudella 1991—95. Kävimme aika monissa maissakin selvittelemässä, miten jo silloin esillä olleen pahankin työttömyyden osalta ratkaisuja voitaisiin saada aikaan. Törmäsimme jo tuolloin uuteen ilmiöön; sitä sanotaan

jobless-ilmiöksi, joka tarkoittaa, että voi olla vahvaa talouskasvua ilman merkittäviä työllisyysvaikutuksia, ja varoitimme siitä vasemmistoliiton eduskuntaryhmän kannanotoissa. Tuotimme muun muassa työkirjan juuri tästä ilmiöstä, että ei pidä sokeasti uskoa siihen, että markkinat hoitavat asian ja että talouskasvu yksistään ratkaisee työttömyysongelman.

Minusta me olemme juuri tässä tilanteessa Suomessa nyt olleet. Meillä on ollut kuutisen vuotta erittäin vahvaa talouskasvua, mutta työttömiä on edelleen 350 000. Eräillä alueilla työttömyys on katastrofaalisen paha edelleenkin. Lapissa työttömyysprosentti on 24 viimeisimmän tilaston mukaan. Lapissa on kuntia, joissa työttömänä on yli 30 prosenttia väestöstä. Ei siellä voi kuvitellakaan, että jokin markkinatalous tämän homman hoitaisi. Täytyy olla valtion vastuuta, valtion työllistävää toimintaa, ihan niin kuin ennen aikoihinkin oli. Tarvitaan totta kai myös ihan uudenlaisia toimia, ja se on ollut oikea suuntaus, että satsataan esimerkiksi teknologian puoleen ja tuotekehittelyyn. Meillähän on tullut hyvin merkittäväksi kokonaan uusi vahva tuotantosuuntakin eli elektroniikkateollisuus, joka työllistää hyvin paljon ihmisiä ihan pohjoista myöten. Tämän lisäksi tarvitaan tietysti myös pienyritystoiminnan vahvistamista, ja siltä osin on tärkeätä, että ihan pieniä yrityksiä autetaan arvonlisäverojärjestelyillä ja sivukuluongelmaan todella puuttumalla.

Mutta tarvitaan myös työn uusjakoa, ja se on aihe, jota omalaatuisen paljon Suomessa vältellään. Luin juuri SAK:n esitykset uuden hallituksen ohjelmaneuvottelujen eväiksi, ja kovin on SAK:kin pyöreä työajan lyhentämisasioissa ja niistä esityksiä tehdessään. Kuitenkin Euroopasta löytyy kaksi maata, Italia ja Ranska, joissa vasemmiston toimesta on lakisääteisesti, lakiteitse, lähdetty selvästi lyhentämään työaikaa. On menty 35 tunnin työviikkoon. Niistä on päätökset olemassa, ja se on hyvin merkittävää. Minusta olisi hyvin toivottavaa, että Suomessakin lähdettäisiin päättäväisesti työajan lyhentämisen tielle.

Työajan lyhentämisen osalta on olemassa monia malleja, ja niitä pitää viedä eteenpäin rinnakkain. Esimerkiksi Kemissä on käytetty erittäin hyvänä mallina sitä, että kolme työntekijää kunnassa on lyhentänyt työaikansa kahdeksasta tunnista kuuteen tuntiin ja näin säästetyillä palkkarahoilla on voitu palkata työtön Kemin kaupungin palvelukseen. Aivan erinomainen malli, jossa on saatu konkreettista tulosta aikaan. Kemissä tähän työajan lyhentämiskokeiluun Kemin kaupungin puitteissa osallistui 183 työntekijää. He lyhensivät työaikaansa, ja 61 työtöntä sai työtä. Se on merkittävää. Tätä mallia pitäisi levittää moneen muuhunkin kuntaan, toivon mukaan kaikkiin ja muuallekin, mihin se sopii. Keskeytymättömässä vuorotyössä kuudes vuoro olisi erittäin hyvä ratkaisu. Vuorotyö on rasittavaa. Siellä rasitutaan. Se sitten näkyy jossakin vaiheessa hyvinkin suurina ongelmina terveyspuolella jne. Jossain vaiheessa Paperiliitolla olikin selkeänä vaatimuksena yksi vuoro lisää, jolloin saataisiin työaikaa lyhemmäksi ja työttömiä töihin.

Minä pidän erittäin hyvänä vuorotteluvapaajärjestelmää. Silloin, kun vasemmistoliitto edellisellä vaalikaudella projektiaan teki, niin me tutkimme Tanskan-mallia paljon. Tanskan-malli on aika paljon ollutkin suuntaa-antavana Suomen mallissa yhdellä poikkeuksella kuitenkin: Tanskassa korvaustaso on aivan eri luokkaa kuin meillä. Meillä sapattivapaan korvaustaso on aivan liian matala. Se on niin matala, että se saa aikaan jopa sen, että vuorotteluvapaata, sapattivapaata, eivät voi ottaa ne, jotka sitä eniimmin tarvitsisivat, eli pienipalkkaisimmat ihmiset, uupuneimmat ihmiset. Tämä järjestelmä on nyt tällä lailla vinossa. Mutta vuorotteluvapaa on hyvä järjestelmä. Sitä pitää kehittää ja vaalien jälkeen hallitusohjelmassa sopia siitä, että korvaustasoa merkittävästi nostetaan.

Sitten on kysymys 55-vuotiaiden oikeudesta eläkkeeseen. Siitä käydään nyt monenlaista keskustelua. Minulla on semmoinen pahaenteinen tunne, että on olemassa pyrkimyksiä tukkia tämä eläkeputki. Kun luin SAK:n asiakirjan, niin kovin oli SAK:n kannanotto vaisua siihen, millä päättäväisyydellä vasemmisto lähtee torjumaan tätä 55-vuotiaiden oikeutta siirtyä eläkeputken kautta työttömyyseläkkeelle, johon heillä 60 vuoden iässä on oikeus.

Ei se putki ole hääppöinen järjestelmä. Sitä parempi on se, että eläkkeet annetaan suoraan silloin, kun siihen tilanteeseen on tultu eli työttömyyseläkkeen ikärajaa käytetään ainakin määräajan alempana. Putkessakin on omat ongelmansa, mutta parempi sekin on kuin se, että iäkkäät työntekijät jätetään työttömiksi ja he ajautuvat lopulta työmarkkinatuelle ja odottelevat monet vuodet sitä 65 vuoden eläkeikää hyvin pienillä tuloilla kituuttaen.

Rouva puhemies! Ratkaisu on olemassa. Nostetaan vuorotteluvapaan korvaustasoa, annetaan 55-vuotiaille oikeus eläkkeeseen ja nuoret töihin.

Ed. Kuoppa: Arvoisa puhemies! Vielä muutama sana työttömyyseläkeputkesta ja sen katkaisemisesta.

Lainaan lehdessä ollutta tietoa:

"Putki poikki! Työministeriön kansliapäällikkö Pertti Sorsa on vaatinut hallitukselta pikaratkaisua työttömyyseläkeputken katkaisemiseksi. Sorsan mukaan putken katkaiseva laki voitaisiin saada voimaan jo ensi vuoden maaliskuun alusta. Tällä hetkellä on ansiosidonnaisella työttömyyspäivärahalla noin 45 000—50 000 työtöntä odottelemassa työttömyyseläkkeen laukeamista 60 ikävuoden täyttyessä."

Tämä lainaus oli viime vuoden lopun lehdestä, ja se osoittaa, että tässä on todella vakava yritys katkaista työttömyyseläkeputki ja tukkia se. En voi kyllä sitä logiikkaa ymmärtää, että nämä ikääntyneet työttömät jätettäisiin oman onnensa nojaan.

Työttömyyseläkeikärajahan nostettiin 55 vuodesta 57 vuoteen, elikkä kun työttömällä 500 päivää ei täyty tähän 57 vuoteen, sen jälkeen hän on tässä työttömyyseläkeputkessa. Työttömyyseläkeputkihan on sinänsä ongelmallinen, koska työtön, ikääntynyt, pitkäaikaistyötön, joutuu ilmoittautumaan säännöllisesti työvoimaviranomaisille. Hän joutuu käymään siellä aina työttömyytensä todistamassa, ja todellisuudessa hänellä ei ole kuitenkaan mitään mahdollisuuksia yksityisillä työmarkkinoilla juuri työllistyä.

Lisäksi häntä, sitten kun hän on siellä putkessa, koskevat matkustusrajoitukset. Vaikka hän pystyisi tällä 4 500 markan bruttopalkalla, joka keskimäärin työttömyyseläkeputkessa maksetaan, matkustamaan ulkomaille, niin hän ei kumminkaan voisi matkustaa vapaasti, vaan hänellä on viikon matkustusoikeus nykyisen lain mukaan.

Näin ollen ei tämä oikein ihmisarvoiselta näytä. Lisäksi jos nyt joutuu esimerkiksi 58-vuotias henkilö tai sanotaan 58,5-vuotias henkilö työttömäksi, niin hänen täytyy ensin olla 500 päivää ansiosidonnaisella työttömyyspäivärahalla, ennen kuin hän voi päästä työttömyyseläkkeelle, elikkä hän on sitten jo reilusti yli 60-vuotias. Elikkä 60 vuoden ikäraja ja 500 päivää ansiosidonnaista työttömyysturvaa edellytetään, että työttömyyseläkkeelle voi päästä.

Näin ollen tässä on todella, kuten jo totesin, monia käytännön ongelmia. Näitä pitkäaikaistyöttömiä kyykytetään tässä aivan selvästi. Nämä työttömyyseläkkeen kiristykset ovat minun mielestäni olleet virheellisiä, ja yli 40 000 ihmistä on siellä putkessa odottamassa. Jos sellainen putki katkaistaan, voi vain kuvitella, minkälainen toimeentulon hätä näille ihmisille sitten tulee sen jälkeen, koska jos ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa ei makseta, seurauksena on putoaminen työmarkkinatuelle, joka on 121 markkaa päivä viitenä päivänä viikossa miinus verot. Sehän aiheuttaa sen, että nämä ihmiset joutuvat pahimmassa tapauksessa turvautumaan toimeentulotukeen.

Tämmöinen ei voi olla oikein. Kyllä nyt on korkea aika nostaa keskustelu siitä, että myös tulevassa eduskunnassa hoidetaan niin, että tätä ratkaisua, työttömyyseläkeputken katkaisua, ei tehdä, koska isot yritykset vähentävät työvoimaa, kuten jo täällä aikaisemmin totesin. Esimerkiksi StoraEnso on ilmoittanut 2 000 ihmisen irtisanomisesta. Eivät ne katso sitä, onko työttömyyseläkeputki tai työttömyyseläke olemassa vai ei. Ne tekevät joka tapauksessa saneerauspäätöksensä, ja näin ollen tämmöinen turvaverkko on välttämätön ikääntyneille työntekijöille ja ennen kaikkea ikääntyneille työttömille.

Ed. Kekkonen: Arvoisa rouva puhemies! Mielenkiinnolla olen kuunnellut tätä keskustelua, mielenkiinnolla paitsi sen sisällön takia, myös siksi, että edustajat, jotka tästä puhuvat, ovat ilmeisen tosissaan.

Minulla itselläni on eduskunta-aloite, joka epäsuorasti tosin liittyy tähän samaan asiaan. Tämä kysymys on sellainen, joka jos ei nyt ihan räjähdä käsiin, niin ei paljon muutakaan. Tämä joukko kasvaa niin nopeata vauhtia tällä hetkellä.

Arvoisa rouva puhemies! Pyysin puheenvuoron siksi, että ed. Tennilä muuten ansiokkaassa puheenvuorossaan käsitteli SAK:ta ja SAK:n roolia tässä syyttäen keskusjärjestöä vaisuudesta ja mielestäni antoi hiukan väärän todistuksen. Tämä on sen laatuinen kysymyskokonaisuus, jossa niin suuri järjestö kuin SAK ei hevin voi esiintyä muuten kuin niin, mikä on mahdollista saavuttaa ja mikä on mahdollista viedä läpi. Tässä mielessä hiukan yllätyin ed. Tennilän lievähköstä kritiikistä, koska kysymys kuitenkin on sellainen, joka vaatii hoituakseen kaikki mahdolliset tahot.

Ed. Laakso: Rouva puhemies! Haluaisin omalta osaltani todeta sen, että työttömyyseläkeputken leikkaus on tällä haavaa neuvotteluissa, joihin työmarkkinajärjestöt osallistuvat niin sanotussa Kari Puron neuvottelukunnassa. Tästä syystä myös SAK:lla ja muilla työmarkkinajär-

jestöillä on tavaton vastuu siitä, minkälaisiin ratkaisuihin nyt aivan lähikuukausina mennään. Ongelma on se, että näistä asioista ei keskustella julkisesti. Me emme tiedä, mitä Kari Puron työryhmä tulee esittämään, mutta aikaisemmat kokemukset esimerkiksi kansaneläkkeen pohjaosan leikkauksesta ja taitetusta eläkeindeksistä, jotka sovittiin työmarkkinajärjestöjen kesken ja jotka tuotiin valmiina pakettina eduskuntaan joko hyväksyttäväksi tai hylättäväksi, eivät lupaa hyvää. Tästä syystä yhdyn ed. Tennilän varoituksiin ja siihen, että erityisesti vasemmiston pitäisi nyt hyvin huolellisesti arvioida, onko tämä yhteiskunnallinen tilanne oikea sellaisten ratkaisujen tekemiseksi, jotka ovat ristiriidassa ennen kaikkea pitkäaikaistyöttömien etujen kanssa.

Ed. K e k k o n e n : Arvoisa rouva puhemies! En ihan ymmärtänyt sitä kytkentää, jonka ed. Laakso teki eläkekysymykseen. Minusta tässä on kaksi eri asiaa. Se että neuvottelumekanismit ovat vähän saman kaltaiset, ei vielä mielestäni oikeuta kytkemään kahta näin erilaista asiaa toisiinsa tässä salissa.

Toistan sen, minkä äsken sanoin: Minusta ed. Tennilän puheenvuoro oli erinomaisen ansiokas, mutta olen edelleenkin sitä mieltä, että SAK ei voi lähteä lupaamaan sellaista, mikä ei ole täytettävissä. Sen arvovalta ja jäsenmäärä yksinkertaisesti ovat sitä luokkaa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

10) Lakialoite laeiksi perusopetuslain 30 §:n ja lukiolain 9 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Lakialoite 190/1998 vp (Jaakko Laakso /vas)

T o i n e n v a r a p u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sivistysvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. L a a k s o : Rouva puhemies! Itse asiassa nyt on kysymys kokonaan toisesta asiasta eli käsillä on tekemäni lakialoite, jossa ehdotan perusopetuslain 30 §:n ja lukiolain 9 §:n muuttamista.

Tilannehan nykyään on se, että huoltaja päättää siitä, osallistuuko 15 vuotta täyttänyt uskontokuntaan kuulumaton oppilas uskonnonopetukseen vai elämänkatsomustiedon opetukseen. Itse esitän lain muuttamista siten, että 15 vuotta täyttäneellä uskontokuntiin kuulumattomalla olisi oikeus itse päättää siitä, osallistuuko asianomainen uskonnonopetukseen vai elämänkatsomustiedon opetukseen.

Rouva puhemies! Me äänestimme samasta asiasta käsitellessämme koululakien kokonaisuudistusta. Silloin varsin moni oli sitä mieltä, että maailma on koko lailla muuttunut ja 15-vuotiaidenkin tietomäärä on nykyään sellainen, että heille pitäisi antaa oma oikeus, itsenäinen oikeus, päättää siitä, osallistuvatko he uskonnonopetukseen vai elämänkatsomustiedon opetukseen. Tuntuisi hyvin luonnolliselta, että tällainen valintaoikeus olisi olemassa, mutta kun selvitimme asiaa eduskunnan sivistysvaliokunnassa, kävi ilmi, että tämä vaatii lainsäädännön muutosta. Tästä syystä olen esittämässä nyt lakialoitteessani sitä, että sekä perusopetuslakia että lukiolakia muutettaisiin siten, että 15 vuotta täyttänyt peruskoulua tai lukiota käyvä nuori saisi itse valita, suorittaako hän uskonnonopetuksen sijasta elämänkatsomustiedon oppimäärän.

Itse asiassa nykyisen tietoyhteiskunnan oloissa voimakkaasti nopeutunut tiedonvälitys ja lisääntynyt informaatio luovat peruskoulua ja lukiota käyville nuorille henkilökohtaisen tarpeen elämänkatsomustiedon opetukseen. Nuoret varttuvat henkisesti aikaisempia sukupolvia varhaisemmin. Tästä me varmasti kaikki olemme myös yhtä mieltä. Nuorten valmius käsitellä elämänkatsomuksellisia ongelmia on kenties parempi kuin aikaisemmilla sukupolvilla, ja heillä on tiedon impulssien suuremmasta määrästä johtuen suurempi tarve vastaanottaa sellaista opetusta, jota elämänkatsomustieto tarjoaa.

Lisäksi on myös syytä muistaa, että evankelisluterilaisen kirkon piirissä 15 vuoden iän saavuttaminen on perinteisesti katsottu myös sellaiseksi ajankohdaksi, jolloin on suoritettu rippikoulu tai osallistuttu siihen. Tämän opetuksen lähtökohtana on ja on ollut tunnustuksellisen kristinuskon opettaminen.

Rouva puhemies! En tässä vaiheessa aio perustella aloitettani enempää. Katson kuitenkin, että muun muassa toteutettu perusoikeusuudistus sitä johdonmukaisesti seuraten pitää sisällään myöskin sen, että 15 vuotta täyttäneellä pitää olla oikeus itse päättää siitä, osallistuako uskonnon opetukseen vai saadako elämänkatsomustiedon opetusta.

Ed. K e k k o n e n : Arvoisa rouva puhemies! Ihan yhteen yksityiskohtaan. Kun ed. Laakso sanoi, että nykyisin nuori ihminen saa impulsseja niin paljon, että hänellä on valmiuksia vaihtoehtoiseen opetukseen eri tavalla kuin kenties koskaan historiamme aikana, asian voi nähdä juuri noin. Mutta asian voi nähdä toisinkin päin: niitä impulsseja on niin paljon, ja se maailma ympärillä, jonka nuori kokee, on niin pirstaleinen, että voisi olla hyvä, että olisi rauhoittavaa tietoa. Ja, ed. Laakso, nyt en tarkoita, että sen rauhoittavan tiedon täytyy olla uskonnon opetusta, en toki, vaan aivan yhtä hyvin se voisi olla elämänkatsomustietoa.

Toisaalta näkisin myöskin mahdollisena sen, että nämä, uskonto ja elämänkatsomustieto, ovat sen tyyppisiä asioita, että kysyä sopii, ovatko ne välttämättömiä opetusohjelmassa laisinkaan. Eli voisiko olla kolmas vaihtoehto, jossa näitä kumpaakaan ei olisi olemassa?

Ed. L a a k s o : Rouva puhemies! En ole itse esittämässä aivan näin radikaalia vaihtoehtoa kuin ed. Kekkonen. Olen jo tällä iällä vähän konservoitunut. Mutta jos ed. Kekkonen tekee tällaisen lakialoitteen, niin olen kaikin mokomin valmis myös kannattamaan tämän kaltaista esitystä, mutta ehdotan kuitenkin tämmöistä maltillista siirtymistä täydelliseen vapauteen. Eli jos me ensiksi toteuttaisimme tämän minun lakialoitteeni ja sitten siirtyisimme ed. Kekkosen ehdotuksen toteuttamiseen.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Ei oikein äkkiä kumpaakaan kyllä, jos saan päättää. Mutta sanoisin näin, että ed. Kekkosen esittämä näkemys oli aika hämmästyttävä tai häkellyttävä sikäli, että kun tiedän ed. Kekkosen perussuomalaiseksi ja järkeväksi ihmiseksi, niin hänen täytyy ymmärtää se, että ihmisen elämän täytyy ankkuroitua johonkin, joko elämänkatsomukselliseen ajatteluun tai sitten uskonnolliseen ajatteluun. En sano sillä tavalla, jos ihminen vapaasti ratkaisee ja päättää sen asian, kumpi se on, mutta johonkin hänen on ankkuroiduttava. On ihan sama kuin talo olisi ilman perustusta tai laiva ilman minkäänlaista peräsintä tuolla ajelehtisi pitkin Ahvenanmerta, jollei se mihinkään ole ankkuroituna. Minä tiedän, että on hirveän naiivia tämmöiseltä vanhalta ukolta näin sanoa, mutta kyllä minä sen ehkä juuri siitä syystä totean, että ei nyt sentään kaikilta osin sanota, että ankkurit ylös, vaan jätetään jompikumpi taikka molemmat.

Ed. K e k k o n e n : Arvoisa rouva puhemies! Ihan ensimmäiseksi ed. Aittoniemelle: nykyajan laivoissa ei ole peräsintä.

Mutta jotta ei jäisi minkäänlaista epäselvyyttä siitä, mitä sanoin: minä en esittänyt, saati että olisin jättämässä lakialoitetta. Minä vain kysyin, koska minusta tämä asia, ihan vakavasti puhuen, on erittäin tärkeä. Siinä pirstaloituvassa maailmassa, joka nuoria ihmisiä tällä hetkellä ympäröi, on välttämätöntä, että heillä on ankkurinsa, ankkureita. Mutta edelleen uskallan kysyä, ovatko ne parhaat mahdolliset ankkurit kummallakaan näillä reiteillä, mitkä tässä nyt ovat olleet esillä, enempää uskonnon puolella kuin elämänkatsomustiedonkaan puolella. Mutta kuten sanottu, rouva puhemies, minä esitin kysymyksen vähän retorisesti. En ole tekemässä lakialoitetta.

Ed. P e h k o n e n : Arvoisa rouva puhemies! Minä olen kyllä hämmästynyt, minkä takia näin kovasti hyökätään tunnustuksellista uskonnon opetusta vastaan, kun kuitenkin tämä asia on niin vanha ja koeteltu. Täällähän kaikki muut opit ovat järkkyneet, vaan tämä ei ole järkkynyt, se on kestänyt tuhansia vuosia. Tämähän, jos mikä, antaa pirstaloituneelle ihmiselle turvaa, tämmöinen varma koeteltu asia. Se, että me ihmiset sitä sovellamme väärin, on ihan toinen asia, mutta ei tässä opissa ole mitään vikaa.

Ed. L a a k s o : Rouva puhemies! Jo vuonna 1923 astui voimaan uskonnonvapauslaki, joka turvasi 15 vuotta täyttäneen oikeuden olla eri mieltä vanhempiensa kanssa, kun he erosivat tai liittyivät johonkin uskontokuntaan. Tämähän oli siihen aikaan tavattoman radikaali laki. Eli jo silloin 15 vuotta täyttänyt sai itse valita, seuraako hän vanhempiaan, jos vanhemmat eroavat uskontokunnasta tai jos vanhemmat liittyvät uskontokuntaan. Oli kyse tavattoman isosta ja radikaalista askeleesta, ja olen aivan varma, että tässäkin salissa edustaja pehkoset siihen aikaan kyllä varoittelivat yhteiskuntajärjestelmän ja varmaankin moraalis-eettisen perustan luhistumisesta. Mutta tämähän ei ole kuitenkaan ilmeisesti ainakaan tämän myötä toteutunut.

Nyt on kyse siitä, että mielestäni on perusteetonta, syrjivää ja myöskin perusvapauksia loukkaavaa se, että 15—17-vuotiaat eivät saa itse valita Suomessa, ollako uskonnon opetuksessa vai elämänkatsomustiedon opetuksessa, ja tästä syystä olen tehnyt tämän lakialoitteen tilanteen muuttamiseksi. Eli seuraisin sitä vuoden 1923 uskonnonvapauslain logiikkaa.

Ed. K e k k o n e n : Arvoisa rouva puhemies! Ed. Laakson logiikka on aivan aukoton. Sen sijaan ed. Pehkosen ei oikein ole. Hän puhui tuhansia vuosia vanhasta opista. Minä kun olen noita kirjoja yrittänyt lukea, niin niitä oppeja on kymmeniä ja taas kymmeniä. Minua nyt hiukan askarruttaa, mitä oppia ed. Pehkonen tarkoittaa, koska juuri näiden uskonnollisten asioiden käsitteleminen itsestäänselvyytenä paljastaa sen, että käsitykset asiasta ovat aika kategorisia ja yksioikoisia ja yksiniitisiä. Kun maailma yleensä ja Eurooppa erityisesti ja sen mukana Suomi kansainvälistyy, tänne tulee tavaton määrä erilaisia oppeja, luultavasti vielä vanhempia oppeja kuin mihin ed. Pehkonen viittasi. Eli minä en, arvoisa rouva puhemies, päässyt aivan jyvälle, mikä oli se oppi, jota ed. Pehkonen tässä tarkoitti.

Ed. P e h k o n e n : Arvoisa rouva puhemies! On siis syytä täsmentää, epäselvästi sanoin. Kyllä minä uskon, että ed. Kekkonen viisaana miehenä tiesi, mitä minä tarkoitin. Minä tarkoitan Raamatun ilmoitusta ihan kirkkaasti tässä asiassa. Siellä on ainoa, mikä on pelastusoppi, kuinka ihminen voi pelastua kadotuksesta. Tämä on aivan selkeä asia. Ei ole mitään muuta. Kaikki muut opit ovat enemmän tai vähemmän jäljiteltyjä tässä asiassa.

Sitten tuohon ikärajaan. Tekeekö se pahaa, jos annetaan lapsien valita? Kyllä se tekee. Lapsi on käsittämätön monista asioista. Onhan meillä liikennesäännötkin ja ajokorttisäännöt ja muut tiettyihin ikärajoihin. Minusta ihan hyvä on, että myös tässä oppia annetaan täysikäisyyteen, joka on tällä hetkellä 18 vuotta. Aivan hyvä asia tämä on. Ei siinä ole mitään pahaa. Sen jälkeen jo ihminen valitsee. Valitettavasti ihminen tietysti voi valita väärin senkin jälkeen, niin kuin voi sitä ennenkin valita. Mutta kyllä meidän tehtävämme on ihmisille valistaa sitä kestävää oppia.

Ed. L a a k s o : Rouva puhemies! Siunatuksi lopuksi haluaisin todeta, että muistaakseni ed. Pehkonen ei vastustanut lainsäädäntöä, joka koskee hallitusmuodon yhdenvertaisuutta ja sen 5 §:ää. Siinähän edellytetään julkiselta vallalta velvoitetta kohdella tasapuolisesti kaikkia uskonnollisia yhdyskuntia tai maailmankatsomuksellisia suuntauksia. Yksityiskohtaiset perustelut löytyvät 9 §:n kohdalla. Ongelmahan on nyt, että tätä perusopetuslaki ja lukiolaki eivät toteuta. Päinvastoin nykylainsäädäntö voi johtaa siihen, että hallitusmuodon 5 §:n 2 momentin vastaisesti alle 18-vuotiasta kohdellaan syrjivästi uskonnon tai vakaumuksen perusteella. Ja kun, kuten ed. Kekkonen viittasi, todellakin myös Suomessa erilaisia uskontokuntia on ilmeisestikin lisääntyvä määrä, niin tässä tapauksessa tällaisen tunnustuksellisen yhden maailmankatsomuksen, yhden opin opettaminen lienee aika jättää historiaan tai niille, jotka haluavat niin tehdä, mutta syrjimättä muita.

Ed. K e k k o n e n : Arvoisa rouva puhemies! Jäin vastaamaan ed. Pehkoselle niin, että unohdin sanoa sen tärkeimmän, mikä liittyy tähän ed. Laakson aloitteeseen. Se on se seikka, että me elämme vielä sellaisessa Suomessa, jossa varsinkin vähän syrjemmällä näitä maailmankatsomusoppilaita saatetaan jopa syrjiä. Jos tällä ed. Laakson esityksellä yhtään tasa-arvoistetaan ihmisiä, esimerkiksi säästetään heitä koulukiusaamiselta, mikä on erittäin sietämätöntä, niin hyvä on. Tulkitsen ed. Laakson esitystä niin, että se antaisi mahdollisuuden sellaiseen koulunkäyntiin, jossa tämmöinen enemmistön paine vähemmistössä olevaa oppilasta kohtaan tulisi hiukan helpottamaan.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Tämä 15 vuoden ikäraja on vähän sellainen, että siinä ei oikein paljon muitakaan etuja vielä anneta. Onhan siinä tiettyjä asioita, jotka astuvat voimaan. Mutta 18:n vanhana pääsee äänestämään ja saa ostaa tupakkia itse, niin että silloin ihminen pystyy harkitsemaan tietysti peruskysymyksissä jo enemmän. Siinä mielessä tämä 18 vuoden ikäraja enemmän kuin 15 vuoden ikäraja olisi tietysti perustellumpi. Mutta kyllähän tämä kaikki perustuu siihen, että katsotaan, että nuori henkilö ei pysty vielä eikä lapsi ajattelemaan peruskysymyksiä sillä tavalla, että ne olisivat johdonmukaisia. Sen vuoksi lainsäädäntö on sellainen kuin se on ja saa tietysti sellaisena pysyäkin.

Ed. P e h k o n e n : Arvoisa rouva puhemies! Kun nyt tämä meni muisteluksi, minäkin muistelen vähän. Koulukiusaamista sivuttiin äsken. Minä tein tästä aikoinaan aloitteen. En muista, että kumpikaan, ed. Kekkonen tai ed. Laakso, olisivat kannattaneet tätä asiaa täällä. Kyllä nimenomaan ajoin tässäkin tasavertaisuutta.

Minusta tämä uskontoasia on sellainen, että kyllä meidän velvollisuutemme on tuoda nämä näkemykset esiin. Jos joku toinen esittää ne paremmin kuin esimerkiksi meikäläinen pystyy, ei siinä mitään. Mutta ei alle 18-vuotias, oikeastaan

alle 20-vuotias, pysty kunnolla ratkaisemaan näitä asioita.

Ed. Laakso: Arvoisa puhemies! Jos ed. Pehkonen olisi johdonmukainen siinä, mitä hän puhuu, niin hän tietenkin esittäisi tämän jo vuonna 1923 voimaan astuneen uskonnonvapauslain muuttamista, koska tässä laissa jo turvattiin 15 vuotta täyttäneen oikeus olla seuraamatta vanhempiaan näiden liittyessä uskontokuntaan tai siitä erotessa. Sama koskee muuten, ed. Aittoniemi, teitä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

11) Hallituksen esitys laeiksi erikoissairaanhoitolain muuttamisesta ja Helsingin yliopistollisesta keskussairaalasta annetun lain kumoamisesta

Hallituksen esitys 164/1998 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 41/1998 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on huomenna perjantaina kello 13.

Täysistunto lopetetaan kello 21.01.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen